

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่ ตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ทั้งหมด 21 ไร่ ดำเนินการสอนแบบสหศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละประมาณ 8 ชั่วโมง ปัจจุบันมีครูและเจ้าหน้าที่รวม 155 คน นักเรียน 3,284 คน และผู้ประกอบการร้านอาหารในโรงเรียน 48 คน จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 3,487 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2552)

กิจกรรมประจำวันต่างๆของประชากรในโรงเรียน นำไปสู่การเกิดมูลฝอยปริมาณมากในแต่ละวัน เช่น การเรียนการสอนที่ต้องใช้กระดาษเป็นจำนวนมาก การรับประทานอาหารและน้ำดื่มซึ่งมูลฝอยส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจะมาจากขนมถุง ของหวาน ขนมปังปัง ไอศกรีม น้ำหวาน อาหาร และขนมเหล่านี้ส่วนใหญ่ต้องใส่กล่องโฟม จานกระดาษ หรือใช้ถุงหิ้วพลาสติก รวมถึงขวดน้ำดื่มที่เกิดขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ 2 ขวดต่อคนต่อวัน อันเนื่องมาจากปัญหา การจัดบริการน้ำดื่มให้กับนักเรียน ซึ่งยังคงเป็นปัญหาต่อเนื่องมาหลายปี โดยสาเหตุคือจุดที่ติดตั้งถังน้ำดื่มยังมีน้อยไม่ครอบคลุมทั่วโรงเรียน อีกทั้งถังน้ำดื่มไม่สะอาด ขาดการดูแลรักษา ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ดื่มน้ำที่ทางโรงเรียนจัดเตรียมไว้ให้ และหันไปซื้อน้ำขวดดื่มแทน (ข้อมูลจากการสอบถามนักเรียนเบื้องต้น ข้อมูล ณ วันที่ 1 เดือนมิถุนายน 2552) สำหรับการรองรับเศษอาหาร มูลฝอยจากเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหารเสร็จแล้วของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ทางโรงเรียนได้จัดเตรียมถังพลาสติกสีดำปริมาณ ความจุ 40 ลิตร จำนวน 4 ถัง จัดเตรียมไว้สำหรับให้นักเรียนทิ้งเศษอาหาร ซึ่งไม่มีการคัดแยกมูลฝอย โดยจะมีทั้ง ถุงพลาสติก ถุงขนม จานกระดาษ กล่องโฟม หลอดกาแฟ แก้วน้ำพลาสติก ไม้เสียบลูกชิ้น ฯลฯ ปนกับเศษอาหาร ผัก และผลไม้ โดยเฉพาะเวลา พักรับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งได้แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เวลา 11.00–11.50 น. และ 11.50–12.40น. และเวลาเลิกเรียน 15.10 น. ช่วงเวลานี้จะมีมูลฝอยเป็นจำนวนมาก บางจุดล้นออกมาจากถัง รองรับมูลฝอย บางครั้งมี มูลฝอยกองอยู่ข้างๆถังรองรับมูลฝอยที่ล้นแล้ว และยังคงพบว่ามีมูลฝอยเกลื่อนกลาดตามสถานที่ต่างๆที่

นักเรียนทำกิจกรรม เช่น สนามบาสเกตบอล สนามฟุตบอล ใต้ต้นไม้ โรงอาหาร เป็นต้น ใน ส่วนบริเวณบ้านพักนักกีฬา มีเศษถุงพลาสติกกระจายอยู่บริเวณรอบ ๆ อาคาร และพบ มูลฝอยล้น ถึงอยู่เป็นประจำ การเก็บมูลฝอยจากถังรองรับมูลฝอยในโรงเรียนนั้น จะมีแม่บ้านมาเก็บมูลฝอย โดยใช้วิธี มัดปากถุงดำ แล้วนำ มูลฝอยที่ได้จากแต่ละจุดไปกองไว้ ที่จุดพักมูลฝอย บริเวณหน้า โรงเรียนเพื่อรอรถเทศบาลมาเก็บมูลฝอยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยเสียค่าใช้จ่ายให้เทศบาล ต่ำบด คลองสีในการเก็บขนมูลฝอย ภาคเรียนละ 5,000 บาท บางครั้งถ้ามีมูลฝอยล้นออกมามากเกินไป นักการภารโรงจะทำการเผามูลฝอยในที่แจ้ง ส่วนการกำจัดเศษอาหารจากโรงอาหารนั้น บางส่วน ถูกนำไปเลี้ยงสุนัข ทิ้งลงในท่อระบายน้ำ ทิ้งกองรวมกับเศษใบไม้แห้งแล้วจุดไฟเผา หรือกองทิ้ง ไว้กลางแจ้ง จากการจัดการมูลฝอยดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาเช่น มลพิษทางอากาศ ที่เกิดจากการเผามูลฝอยและเกิดควัน ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนบรรยากาศเรียนการสอน สุขภาพของครู และนักเรียน ทักษะสภาพถูกทำลาย และ เนื่องจาก มูลฝอย สดเหล่านี้มีความชื้นสูง ยากต่อการเผา ทำลาย เมื่อกองทิ้งไว้จะเกิดการย่อยสลายส่งกลิ่นเหม็นกลายเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ ของพาหะนำโรค ได้แก่ แมลงวัน หนู แมลงสาบ เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น โรงเรียน จึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการมอบหมายให้ ฝ่ายบริหารงานทั่วไปดำเนินการ จัดการมูลฝอย ซึ่งได้ มีการประชาสัมพันธ์ขอ ความร่วมมือจาก นักเรียนให้ทิ้งมูลฝอยลงในถังรองรับมูลฝอยที่ทางโรงเรียนได้จัดเตรียมไว้ตามจุดต่างๆของโรงเรียน แต่เนื่องจากถังรองรับมูลฝอยที่จัดไว้ไม่ได้มีการแยกประเภทของถัง และไม่ มีการระบุหรือจำแนก ประเภทของถังรองรับมูลฝอยที่ชัดเจน นักเรียนและบุคลากรจึงทิ้งมูลฝอยลงในถังขยะใบเดียวกัน จนเป็นเหตุทำให้ในถังรองรับมูลฝอยมีมูลฝอยเกือบทุกประเภทรวมกัน การแก้ไข ปัญหาในการ จัดการมูลฝอยจึงไม่ ประสบผลสำเร็จ และยังคงเกิดผล กระทบจากปัญหา มูลฝอยที่มีต่อ สุขภาพ ของคนในโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมของของครู เจ้าหน้าที่ นักเรียน และผู้ประกอบการร้านอาหารในโรงเรียน รวมถึงชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร เพื่อจัดการกับ ปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้น โรงเรียนจึงสมควรมีมาตรการและวิธีการแก้ไขเพื่อเป็น แนวทางปฏิบัติใน การคัดแยกมูลฝอยให้ถูกต้อง และ เป็นไปในแนวทางเดียวกันของ บุคลากรในโรงเรียน ครู เจ้าหน้าที่ นักเรียน ผู้ประกอบการร้านอาหารในโรงเรียน รวมถึงผู้มาติดต่อราชการในโรงเรียนด้วย

ดังนั้น เพื่อเป็นการปรับปรุงให้การจัดการมูลฝอยภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และเป็นการแก้ไขและลดผลกระทบของปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้นต่อประชากรในโรงเรียนและชุมชน ใกล้เคียง การหา รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสม สำหรับ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต จึงเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของการคัดแยกมูลฝอยในโรงเรียน สอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต

1.2.2 หารูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับ โรงเรียนสอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 พื้นที่ในการศึกษาคือโรงเรียนสอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต ตำบลคลองสี่ อำเภอ คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.3.2 การศึกษาข้อมูล เพื่อหารูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียน สอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต โดยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษา โดยการ สัมภาษณ์จากครู เจ้าหน้าที่ นักเรียน และผู้ประกอบการร้านอาหารในโรงเรียน เก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยใช้แบบสำรวจข้อมูลปริมาณ มูลฝอยที่เกิดขึ้นจริง ในช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ ระยะเวลา 5 วัน และจำนวนถังขยะที่มีอยู่ในโรงเรียน

1.4 นิยามศัพท์

1.4.1 ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษถุงพลาสติก ภาชนะ ที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือ ซากสัตว์ รวมตลอดถึง สิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน หรือที่อื่นๆ ภายในโรงเรียนสอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต (พระราชบัญญัติสาธารณสุข, 2535)

1.4.2 ขยะอันตราย หมายถึง สิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อน สารอันตรายหรือมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้ สารไวไฟ สารเคมี สารกัดกร่อน สารพิษ สารที่มีองค์ประกอบของสิ่งเจือปนที่เป็นสารอันตราย เกินค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ภายในโรงเรียนสอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2541)

1.4.3 การคัดแยกขยะ หมายถึง การแยกขยะแต่ละประเภท ออกจากกัน ขยะที่มีลักษณะ และคุณสมบัติเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจะจัดไว้รวมกัน เพื่อประโยชน์ในการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในโรงเรียนสอนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต (พระราชบัญญัติสาธารณสุข, 2535)

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน (Situation Analysis) รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของการคัดแยกมูลฝอย เพื่อหารูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต โดยศึกษาถึงประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.5.1 ปริมาณมูลฝอยและจำนวนถังรองรับมูลฝอย ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
- 1.5.2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคในการคัดแยกมูลฝอย สภาพภาชนะรองรับมูลฝอย และการเก็บรวบรวมมูลฝอย ในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
- 1.5.3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา ในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
- 1.5.4 ความรู้ความเข้าใจต่อการคัดแยกมูลฝอย และความต้องการรูปแบบการคัดแยกมูลฝอย ในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
- 1.5.3 รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสม สำหรับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต